

DECLARACIÓN INSTITUCIONAL DA DEPUTACIÓN DE LUGO CON MOTIVO DO DÍA MUNDIAL DAS ER 2025

A Deputación de Lugo súmase en apoiar medidas dirixidas a promover a prevención das enfermidades raras, a investigación, o diagnóstico precoz e o tratamento, tanto farmacolóxico como mediante outros tipos de terapias, en tempo e condicións de equidade, impulsadas pola Federación Española de Enfermidades Raras (FEDER).

En Europa, as enfermidades raras son aquelas cuxa prevalencia está por baixo de 5 por cada 10.000 habitantes. Más da metade das familias con enfermidades pouco frecuentes esperan máis de 6 anos para lograr un diagnóstico en España: especialmente se son adultos e mulleres, tal e como se recolle no estudo 'Determinantes do atraso diagnóstico' de 2022. A iso únese que, segundo datos da Organización Europea de Enfermidades Raras (EURORDIS), só o 6% das máis de 6.417 identificadas en Europa teñen tratamento. O atraso en coñecer o diagnóstico e a falta de tratamento teñen un gran impacto en quen convive con estas enfermidades – ou en busca de diagnóstico- e as súas familias.

Estímase que entre o 6 e 8% da poboación mundial convive con estas patoloxías. En termos xerais, calcúlase que son 300 millóns de persoas en todo o mundo, 3 deles en España, 30 en Europa, 25 en América do Norte e 47 en Iberoamérica.

Co obxecto de sensibilizar e concienciar sobre a realidade de todas as persoas que convive con Enfermidades Raras, o próximo 28 de febreiro, un día especial no noso calendario, celébrase como cada ano o Día Mundial das Enfermidades Raras para impulsar unha mobilización mundial que permita posicionalas na axenda pública.

Unha acción liderada no noso país por FEDER; a Federación Española de Enfermidades Raras, entidade que representa hoxe, o impulso e a forza de 422 organizacións de pacientes e que, no marco do Día Mundial das Enfermidades Raras, poñemos o foco nas PERSOAS, e no impacto que ten para cada unha delas, o convivir cunha enfermidade pouco frecuente e coas barreiras da contorna ás que ten que facer fronte. Por este motivo e baixo este concepto, queremos lembrar que detrás de cada campaña, de cada necesidade, de cada enfermidade, de cada síntoma... detrás de todo isto hai persoas e familias.

Persoas que se enfrontan a enfermidades que:

- Unha a unha, afectan a moi pouca poboación -o que fai que exista moi pouco coñecemento e experiencia en atendela-, pero que, en conxunto, suman como vemos, a millóns de persoas.
- Na súa maioría, aparecen na infancia, son xenéticas, graves, discapacitantes e que poden poñer en risco a vida de quen convive con elas.
- Tardan unha media de máis de 6 anos en ser diagnosticadas, para a maioría non existen aínda medicamentos e a investigación é moi escasa.

Imaxinemos o que todo isto supón para unha familia que acaba de iniciar un das viaxes máis apaixonantes da súa vida: ser pais, traer unha nova vida ao mundo.

Para todas as persoas que xa adultas, descubren que aquilo que lles pasaba era unha enfermidade da que case ninguén sabe nada, cuxa evolución e potencial impacto en diferentes ámbitos da súa vida resultan incertos.

E para aquelas que, un día, amenceron cuns síntomas tan novos como descoñecidos que cambiarán a súa vida, o seu traballo, a súa parella, a súa familia... para sempre.

Ou para a comunidade profesional que se enfrenta por primeira vez a unha enfermidade da que apenas hai literatura médica.

A conmemoración deste Día Mundial é para todas elas e para todas as persoas que, aínda non o saben, pero que tamén pasarán por este proceso.

Para cambiar esta realidade, a Federación Española de Enfermidades Raras (FEDER) propón:

- Establecer sistemas de incentivación fiscal que promovan a investigación, e a declaración da investigación en Enfermidades Raras como Acontecemento de Excepcional Interese Público. Todo iso acompañado de accións para optimizar os recursos evitando duplicidades, para o que hai que saber que e onde se está investigando; dando continuidade a programas específicos que xa están en marcha xerando coñecemento; e facilitando a transferencia do coñecemento que se xera na investigación á atención ás persoas. Para iso, é fundamental seguir impulsando tamén a información epidemiolóxica: rexistro (poboacional e de pacientes), información sobre ER e trastornos raros sen un diagnóstico determinado.

- Asegurar un acceso rápido e en condicións de equidade ás probas de diagnóstico, especialmente ás xenéticas contando con profesionais que interpreten os datos, que informen adecuadamente as familias e que os acompañen para que poidan dispoñer dun diagnóstico preciso. Para iso é fundamental a implementación da Medicina Personalizada e de Precisión cos recursos e profesionais adecuados.

- Lograr o acceso en tempo e condicións de equidade aos medicamentos autorizados en Europa e axilizar o proceso de financiamento, Esta abordaxe das enfermidades raras desde estes tres eixos debe ir acompañado da incorporación da participación dos pacientes e as entidades que os representan, naquelas decisións que lles afecten; así como dunha visión transversal e social, incorporando:

- A **atención integral**, humanizando a atención sanitaria, asegurando o acceso equitativo a servizos como rehabilitación funcional (logopedia, terapia ocupacional, fisioterapia...) así como, a cuidados paliativos pediátricos. Todo iso con especial atención á atención en saúde mental de pacientes e as súas familias e dispoñendo dunha atención sociosanitaria.

- Garantir o acceso aos **servizos sociais**, mellorando a valoración da discapacidade en tempo e identificando estratexias de coordinación sociosanitaria entre Sanidade e Servizos Sociais.

- Impulsando a **inclusión social**, educativa e laboral; tanto na aula atendendo ás necesidades sociosanitarias do alumnado e, fortalecendo a formación dos profesionais, poñendo tamén o foco na atención aos menores do Sistema de Protección á Infancia. Así como no ámbito laboral, superando entre outros as barreiras da xubilación anticipada e mellorando a prestación por coidado de fillo con enfermidade grave. Todo iso como formar de contribuír ao desenvolvemento pleno das persoas con Enfermidades Raras.

- Consolidando a **formación** especializada aos futuros profesionais de todos os ámbitos: clínicos e sociais.

E todo iso, unificado baixo o paraugas da actualización da Estratexia en Enfermidades Raras do Sistema Nacional de Saúde e a súa implementación a nivel autonómico; así como o compromiso do noso país no impulso dun Plan de Acción Europeo Integral e dunha futura Resolución da OMS na materia.